В РЕЗУЛЬТАТІ ТЕРАКТУ ВАС ЩОЙНО ВБИТО, ПРЕЗИДЕНТЕ!

Аби уникнути можливих кривотлумачень чи порівнянь, автор змушений сказати таке: оповідання "В результаті теракту вас щойно вбито, Президенте!" написане у 1990 році. Конкретно, в Ялті, в республіканському Будинку творчості письменників ім. А. П. Чехова, що стоїть на крутій горі над морем — звідси в оповіданні південь, кипариси, море, портовий маяк — його було видно з лоджії. (Правда, наступного року оповідання трохи допрацьовувалось). Наголошую це тому, аби підкреслити: автор тоді ще не працював в Адміністрації Президента України і будь-які паралелі та аналоги з особою чи долею Президента України, про якого автор писав роман-есе "Президент", у цьому оповіданні будуть зовсім неправомірними. Більше того — недоречними. Прообразом (але тільки прообразом!) президента з оповідання став тодішній президент тодішнього Союзу Михайло Горбачов. Тоді, у 1989-1990 роках не вщухала тривога за його долю і за долю перебудови, здавалось, що ось-ось адепти совітської імперії, секретарі та члени ЦК КПРС із своїми "компетентними органами" та численною партноменклатурою і бюрократією спробують здійснити державний переворот, аби усунути від влади неугодного їм Михайла Горбачова і, знищивши розпочаті ним переміни на краще, відновити тоталітарну імперію сталінського зразка.

Отож ще раз: ізоляцію президента в оповіданні автор видумав у 1990 році, а через рік вона й справді відбулася ("епопея" в Форосі), тільки в деталях є деяка різниця. Але автор не писав твір про чиюсь конкретну долю, автор написав просто фантастичне оповідання, відчуваючи тривогу за молоду тоді демократію.

Автор, 1994 рік,

м. Київ.

З аеродрому Президента везли в "Жигулях". Досі він їздив лише в супроводі цілої автоколони чорних броньових лімузинів, перед у якій вів незмінний "Мерседес" із службою безпеки, а замикала кавалькаду "швидка допомога", теж броньова, з лікарями і найновішою реанімаційною — на всякий випадок — технікою, що, як запевняли, і мертвого може поставити на ноги. І ось — "Жигулі".

Генерал-лейтенант державної безпеки, він же начальник особистої охорони Президента вальяжно розвалившись на передньому сидінні поруч із шофером у чині полковника (обидва вони — і генерал-лейтенант, і полковник — були у цивільному), як завжди витійствував і, як завжди, сам собою милувався під час того витійствування.

— "Жигулі", пардон, задрипані, так би мовити, ширпотреб для простого люду, будівника ... е-е... комунізму, як ще недавно патетично величали наш затурканий народ. А тому ніхто з так званих демократів, а простіше кажучи, екстремістів і деструктивних сил навіть не здогадається, що в такій банальній тачці без супроводу машин спецохорони та державних лизоблюдів їде сам Президент. Індекс безпеки — найвищий. А взагалі — оригінально. Без зайвої скромності похвастаю: мій винахід. Його з першого обговорення схвалили компетентні органи. Просто і геніально. Ми їдемо собі в "Жигулях", а в цей час в іншому місті, що знаходиться звідси за сотні кілометрів, з тамтешнього аеродрому, на якому відкрито і, як-то кажуть, з помпою приземлився особистий президентський літак, мчить із зашторенними вікнами броньовий, вражаюче-розкішний, відомий всій країні президентський лімузин — в супроводі, звичайно, спецмашини охорони. Певний, що наші доморощені любителі терактів, себто так звані демократії, мать їх так, екстремісти, космополіти, зрадники батьківщини та інші деструктивні елементи, котрі закусивши... е-е... оце саме...

— ... вудила, — не обертаючись, підказав шофер-полковник без будь-яких емоцій, певно, підказував вже не вперше.

— ...вудила, — і далі вправлявся в красномовстві генерал-лейтенант, — пориваються до влади, готові на все. Навіть теракт проти законного Президента, вперше вибраного в нашій країні після стількох десятиріч тоталітарного режиму. Так ось ці та їм подібні типи вже напевне в цю мить полюють за президентським лімузином, не підозрюючи, що він... порожній. А ми тим часом з найвищим індексом безпеки, показавши їм, даруйте, дулю, спокійно приїдемо до міста Н., де наш перевтомлений цілодобовою працею глава країни зможе нарешті хоч кілька днів відпочити, не ризикуючи наразитися на небезпеку.

— Звідки вам відомо, ораторе у званні генерал-лейтенанта, що я стомився і маю нестерпне бажання відпочити? — вперше за всю дорогу озвався високопоставлений пасажир "Жигулів".

— Президент не бажає, а його особистий лікар, наприклад, бажає.

Особистий лікар Президента теж у чині генерала, бо теж належав до все того ж всемогутнього відомства, що й начальник охорони. І коли він сказав, що Президент стомився і потребує відпочинку, то так воно й буде... Отже, везуть на незапланований відпочинок, а він думав, що його просто заарештували і тепер запроторюють кудись на край світу. Хоча ще треба розібратися: яка ж різниця між домашнім арештом і примусовим відпочинком?.. Невже вони таки зважилися? З обох боків, міцно його затискуючи, сидять два стандартні молодики — чи то ще охорона, чи то вже конвой?.. За "Жигулями" ніби так собі їдуть кілька "випадкових" машин із "п’яними" компаніями, що горлають пісень і, висовуючись з вікон, розмахують пляшками з дефіцитним зараз алкоголем... То невже таки зважилися? А втім, спокійно і ще раз спокійно. Зрештою, навіть програючи, він мусить зберігати гідність і витримку — це єдина зброя, що в нього ще лишилася.

Було вже за північ, як в’їхали в якесь затемнено (ліхтарі лише де-де тьмяніли — певно і тут, як і по всій країні, бракувало енергії та електролампочок) тихе містечко. Попетлявши вузькою вуличкою, що дерлася вгору і вгору, й обабіч якої тяглися підпірні стіни, викладені з

дикого каміння, вскочили в просторий двір, що дещо нагадував тюремний, і зупинилися біля високого будинку з мармуровими колонами при вході — спасибі, подумав Президент, що хоч не військова база, що було б зовсім банально.

— Вдаючи, що ведете п’яного, швидко доставити об’єкт до ліфта і далі на вказаний поверх до вказаної в ордері кімнати ("У них навіть ордер на мій арешт уже є", — подивувався Президент), — скомандував начальник охорони молодикам, котрі з обох боків затискували Президента на задньому сидінні і щось буркнув у мікрофон, певно пароль.

Машини, що їх супроводжували "як випадкові", теж в’їхали у двір, з них повивалювалися "п’яні" компанії, що складалися з офіцерів держбезпеки і, вдаючи захмелілих, загаласували-заварнякали, розмахуючи пляшками та — для достовірного ефекту — кидаючи їх у дворі навсібіч.

— Пардон, пардон, — вже в спецкімнаті заспокоював генерал-лейтенант Президента, котрого аж тіпало. — Інсценізація з п’яними — вимушена. Заради вашої безпеки. До цього будинку постійно привозять місцеве начальство, коли воно перебирає на державних випивонах. Тут обласні та районні божки приходять до тями, похмеляються. Хто з них ще може, той грішить — для цього виділяються спеціальні державні шлюхи... Ось ми й спрацювали під тутешню, так би мовити, традицію. Привезли ще одного п’яного, як чіп, чина — хто на це зверне увагу? Бо інакше змовники могли б щось запідозрити.

— Які змовники? — втративши витримку, підвищив голос Президент. — За п’янство місцевих божків ми ще поговоримо, але де, звідки взялися змовники? Чому змовниками, якщо вони є, не займається служба державної безпеки?

Генерал-лейтенант несподівано кинув з викликом:

— На ці та на інші подібні запитання я відповім завтра. А зараз, згідно з протоколом, Президент має відпочивати, — і вийшов.

Президент промовчав, зберігаючи спокій. Хоч обурюйся, хоч протестуй — нічого не зміниться, бо він уже давно не належить ані собі, ані навіть сім’ї — державна особа. Як звелить його всемогутній начальник особистої охорони (з посилання на візу компетентних органів, котрі тримають у своїх руках не лише главу країни, а й саму країну), так воно і буде. Президент не має права без спеціального на те дозволу лікаря-дієтолога у званні генерала (він працює в медсанчастині все тих же всемогутніх компетентних органів) навіть крихту взяти до рота чи краплину води з будь-чиїх рук, крім тих, які для цього були уповноважені компетентними органами. Йому суворо заборонялося їсти те, що готувала дружина чи й навіть мати — як дружині, так і матері заборонялося готувати для нього їжу, бо теоретично допускалося, що дружина може отруїти свого чоловіка, а мати — сина. Для приготування їжі в численному штаті, що обслуговував Президента, були передбачені кухарі в чині не нижче полковників. (У складі того штату передбачалася людина, котра першою куштувала всі приготовлені для Президента страви, її ще називали "грибною людиною", тобто вона ставала першою жертвою у випадку, якщо в страві виявлялася отрута). Дружина розуміла, чому їй забороняється готувати для власного чоловіка і тому ніколи не готувала йому нічого їстівного чи питного, а ось мати Президента негодна була що втямити. "Раніше я мала право годувати свого сина, а тепер не маю?" — губилася стара. Їй пояснювали, що раніше її син не був президентом країни... "Ну й що ж, що не був? — дивувалась стара. — Але все одно він був моїм сином — що тоді, що те— пер... А хіба рідна мати може отруїти свого сина?.." Обурювалась: "Це ж треба до чого дожитися! Без дозволу тих дармоїдів у погонах (так вона величала численну синову охорону, що складалася з кількох груп офіцерів — кухарі, офіціанти, прибиральниці, садівники — Президент постійно жив на заміській дачі — різні Технічні служби і всі, всі вони мали офіцерські звання і всі підлягали коменданту, біля якого невідомо, щоправда, для чого, постійно вертівся ще й китаєць, власник "чорного пояса" з карате) мене, рідну матір не пропускають до синочка... Це він

для вас Президент, а для мене, як був Мишком, так і зостався Мишком..."

Зітхнувши, Президент вийшов на лоджію, що висіла, наче люлька, між двома білими стінами і одразу хтось невидимий у пітьмі самовіддано забубонів у мікрофон:

— Увага! Доповідає третій. Об’єкт вийшов на лоджію...

Над будинком, як і над притихлим містом, висіло чорне, надзвичайно чорне небо. Навколо будинку щільно стояли якісь конусоподібні пірамідальні дерева, вночі аж чорні. Приємно пахло живицею, монотонно сюрчали коники.

"Кипариси? — здогадався Президент, дивлячись на пірамідальні дерева. — А таким чорним небо, здається, буває лише на півдні. І тріщать не коники, а — цикади, так їх називають на півдні".

Праворуч, ледве видимі здіймалися якісь темні узвишшя — хмари громадились чи гори? А ліворуч, в ущелині, між верхівками пірамідальних дерев внизу світився лагідний затишний зелений вогник... Та не встиг Президент і придивитись до нього, як він раптово згас... "Жаль", — подумав Президент, і зелений вогник тієї ж миті спалахнув, наче кажучи: а ось і я!.. Через кілька секунд він знову згас, щоб через такий же проміжок часу знову ожити...

Президент зайшов до кімнати. Начальник охорони власноручно стелив йому постіль — це вже було й зовсім поганою ознакою, якщо генерал-лейтенант виконував обов’язки покоївки — виходить, його повністю ізолювали.

— За море — спасибі, — намагаючись говорити рівно і спокійно, мовив Президент. — Зізнаюсь, я вже давно мріяв побувати біля теплого південного моря.

— Звідки ви взяли, Президенте, що вас привезли до моря? — насторожився генерал-лейтенант. — Адже це державна таємниця.

— Будемо вважати, що мене привезли у степ. А той маяк, що я щойно бачив з лоджії — є маяком... маяком соцзмагання, — виявляється, заарештованого ще не покинуло почуття гумору.

Начальник охорони вишкірив жовті од нікотину зуби, але, спохопившись, урвав сміх і далі говорив сухо й офіційно:

— Президент знаходиться в місті Н. — більш точніше нічого не можу сказати, бо й стіни мають вуха. А так звані демократи, екстремісти, космополіти, зрадники батьківщини і різні там... е-е...

— ...деструктивні елементи, — з відразою в голосі підказав йому Президент. — Про це я вже чую сьогодні втретє...

— Так, так, і деструктивні елементи в тім числі роблять все, аби здійснити проти Президента теракт і в результаті антиконституційного перевороту покінчити із справжніми патріотами, котрі невтомно ведуть нас до світлої мети...

"Таки... переворот", — подумав Президент і різко сказав:

— Я мушу подзвонити дружині і заспокоїти її, що дістався до міста... міста Н. без пригод і вже чудово відпочиваю на березі місцевого моря — загораю навіть у темряві.

— Ціную ваш гумор, Президенте, але, на жаль, зв’язок у місті Н. тимчасово не працює. Як тільки він відновиться — у тім числі й спецзв’язок — Президент відразу ж буде з’єднаний із своїм сімейством. По хвилі начальник охорони приніс накриту чистою салфеткою вечерю. Це теж було поганою ознакою, відзначив про себе в’язень, вони вже нікому не довіряють. Але до їжі навіть не доторкнувся. Якщо раніше він

посміювався над службою безпеки, котра по кілька разів на день перевіряла страви, боячись отрути, то тепер він сам остерігався трутизни. До того ж з ним не було "грибної людини", котра за вказівкою спецслужб першою пробувала все, що мав споживати Президент — це теж викликало насторогу. "Грибна людина" зникла недарма. Тож до вечері він так і не доторкнувся, та власне, не мав до їжі аніякого потягу.

— Спокійної ночі, — мовив у дверях начальник охорони. — І всього лише одне проханнячно: вночі не робити самостійної спроби вийти з кімнати, не кажучи вже з будинку. Не розібравшись, охорона може відкрити вогонь на знищення. Ще раз — спокійної ночі!

Сну не було в жодному оці. Як набридло перевертатися з боку на бік та згадувати минуле, вставав і виходив на лоджію під чорне зоряне небо, глибоко вдихав прохолодне нічне повітря з пахощами живиці ("Увага, увага! Доповідає третій. Об’єкт вийшов на лоджію... — незмінне чулося внизу), задумувався. Не послухав демократів, не викорінив отруйне коріння тоталітаризму, воно й дало нові пагони. Невже перебудова пішла на спад? Чи терпить крах? І що з нею буде, коли консерватори усунуть його від влади? То що відбувається: повзуче повернення жахливого минулого? Чи ще гірше — з’явиться новітній диктатор?.. Від таких думок боліло все його нутро. А в смоляній ущелині між темними кипарисами в невидимому в цей час морі спалахував і гаснув, спалахував і гаснув зелений вогник маяка...

"Так і життя, — аби хоч трохи розвіяти свої гіркі думки, вдався до філософії Президент. — Хтось згасає, а хтось у цей час щасливо з’являється у світі білому, спалахує новою зіркою і попереду в нього ще цілих шість секунд, як у маяка — вічність!"

Але коли маяк гаснув (він горів шість секунд і знову спалахував через шість секунд небуття), Президентові ставало не по собі, бо здавалося, що маяк більше не оживе. Та зелений вогонь тієї ж миті загорався і Президент теж оживав.

Вранці, коли він, тручи скроні (нестерпно боліла голова), вийшов на лоджію (під все той же акомпанемент традиційного "Увага, доповідає третій. Об’єкт вийшов на лоджію..."), то праворуч побачив оповиті легкою млою гори, що здіймалися над містом амфітеатром, а ліворуч, аж до обрію, теж оповите легкою мглою-димкою застигло ультрамаринове море. Коли він вийшов, то з синьої мли неба і моря велично і тихо почало викочуватись пурпурове коло. В ущелині високих кипарисів, що спускалися згори до міста й, отже, до моря, далеко внизу Президент побачив симпатичну башточку маяка з балкончиком, що оперізував її навколо, і куполом у вигляді церковної баньки чи шолома давньоруського витязя. Маяк стояв на самому краю східного портового молу і за темної частини доби своїм світлом показував кораблям вхід у порт... Кораблям, а він, наївний, гадав, що тільки йому світив уночі маяк. Жадібно роздивлявся все, що міг охопити зором внизу (а бачив червоні бляшані дахи та гостряки темно-зелених кипарисів і далеко на обрії море) і не міг визначити, що це за місто?.. А втім, чи не все одно. Зараз для нього важливіше вияснити, що відбувається в країні — путч чи тільки підготовка до нього? Відпрацювання окремих вузлів і сцен чи переворот уже визрів? Але щоб там не сталося, ясно одне: його ізолювали від країни. Начальнику власної охорони він знову рішуче заявив, що вимагає зв’язку — з країною в цілому і своєю сім’єю зокрема.

— На відпочинку Президент мусить відпочивати, — рішуче заявив генерал-лейтенант і це означало, що він уже отримав відповідні інструкції щодо утримання Президента під вартою.

— Це не відпочинок, це — арешт!

Начальник охорони мовчав і його мовчання красномовніше свідчило за будь-які слова, що Президент правий у своєму висновку щодо власного арешту.

— Чи розумієте ви, що вчора чи сьогодні ви здійснили державний переворот з усіма наслідками, що звідси витікають? Віднині ви — державні злочинці! І в історію ви вже влипли назавжди — не відмиєтесь!

Але генерал-лейтенант, як і перше, зберігав величний спокій.

— Компетентні органи, — говорив він і, витійствуючи, милувався сам собою, — вирішили... У них просто визріла думка, що Президент уже вичерпав себе в якості активного державного діяча і тому не може далі ані керувати державою, ані хоча б приборкати так званих демократів та інших деструктивних елементів, котрі штовхають країну до хаосу й розвалу. Відчуваючи, що Президент стомився, або втратив орієнтир, його й вирішили відправити на відпочинок.

— Спасибі за відвертість, але з моїм арештом нічого путнього у вас не вийде. Мій арешт не покращить обстановку в країні.

— Я ще раз повторюю: компетентні органи змушені були прийняти рішення про відпочинок Президента. Про якийсь там арешт і мови не йшло. Відпочивши, Президент знову повернеться до керівництва країною. А зараз доведеться потерпіти, адже в країні така обстановка, що...

— Мудак! — спалахнувши, раптом крикнув Президент. — І ти... ти мені говориш про обстановку в країні?!.

І пішов на лоджію, кинувши на ходу:

— Вимагаю негайного зв’язку! Із столицею! Із країною! Із білим світом! Із моєю, зрештою, сім’єю. Інакше оголошую голодівку! Я все сказав!

Радили йому демократи розпустити ці компетентні органи, заборонити ненадійну, по суті, державну службу, а він не погодився. Недемократично це. А жаль... Тепер пізно... Ходив сюди й туди лоджією і руки його дрібно тремтіли — від гніву чи від безсилля. І разом з тим йому було страшенно незручно, що він, інтелігент, взагалі ввічливий і чемний,

може аж занадто ввічливий і чемний, раптом так брутально повівся з начальником власної охорони, обізвавши його мудаком — бррр!!!

"Яке хамство з мого боку, — подумки терзався. — А ще глава країни!.. І як те негарне слово зірвалося у мене з язика?.."

Далеко на морі (воно чомусь здавалося горбатим, маяк був унизу, а море наче вище нього і берегові лінії (про цей ефект він десь читав, але в чому полягала його суть, не запам’ятав) побачив великий білосніжний пароплав.

"Напевне, з Турції, чи й від берегів Егейського моря, з Греції. А може, з Італії..." — з нудьгою, що стисла серце, подумав він. В Італію, як і в Грецію Президент збирався нанести візити, вже була навіть домовленість по лінії Міністерства внутрішніх справ. Була та загула. А жаль...

Чужий корабель, здається, стояв на місці, а до нього з порту мчав маленький буксир. Ясно, повезли лоцмана, щоб він увів іноземця в порт. А де його лоцман? Хто йому покаже безпечний шлях, хто проведе його мимо рифів і підступних мілин та підводного каміння? Один. У всій країні один-однісінький. Демократи пропонували йому допомогу — відмовився. Хотів бути вище і демократів, і партократів-ортодоксів. Ось тепер і маєш... сам-один...

Тим часом праворуч з-за мису виповзали і стали швидко наближатися довгі вузькі кораблі сіро-сталевого кольору з гарматними стволами. Ясно, сторожові кораблі заблоковують місто з боку моря, щоб він, Президент, не втік бува в Турцію... Ось вигулькнули швидкі катери та гліссери... Злітається галеч... Деякі судна снували сюди й туди, явно демонструючи себе місту, інші лягли в дрейф на траверсі порту.

В’язень перевів погляд вниз і побачив у дворі будинку машини з антенами та сигнальними ліхтарями, то там, то тут товпилися шофери, охоронники, якісь підозрілі люди в комбінезонах з раціями, автоматами й

собаками. Там же стояли два БТРи з автоматниками і два БРДМи (бойові розвідувально-дозорні машини) з динаміками. Метушилися офіцери в камуфляжній формі, серед них виднілися генерали. Біля зачинених воріт військові чини підбігом розтягували довгу й широку сталеву стрічку з гострими шипами. Біля поясів у них бовталися сумки з протигазами і чомусь — саперні лопатки.

Президент повернувся до кімнати. Радіо передавало симфонії — чи то сумні, чи то врочисті. Швидше і те, і те... Та ось з виляском — аж посипався тальк із стіни — розчинилися двері. Президент вже давно приготувався до найгіршого, а тому навіть не здригнувся. На порозі виріс начальник його охорони — як він уже набрид за минулу добу?

— Президенте! — вигукнув він врочисто-помпезно, як наче б перед телекінокамерами самої Історії. — Я змушений повідомити вам найнеприємнішу новину...

— До нас їде ревізор? — гмикнув Президент.

— Ні, — не сприйняв його жарту генерал-лейтенант. — Щойно на вас вчинено замах.

— Гм... І які результати?

— В результаті теракту вас щойно вбито, Президенте!

— Ви... упевнені?

— На сто й один відсоток — повідомлення компетентних органів. А вони ніколи і ні за якої погоди не дають неперевірених даних. Надзвичайно потужна міна була закладена в полотно дороги. З президентського лімузина, даруйте, не залишилося й цурки! З вас і поготів нічого, Президенте. В країні оголошено траур.

— Здається, мене починають цінувати.

— О, так. В офіційному ком’юніке вас названо видатним діячем нашої країни і звичайно ж — за старою традицією, що, мабуть, буде відроджуватися — міжнародного руху. Про день ваших похорон, Президенте, буде повідомлено додатково. Крім того...

— Я ще живий, щоб мене ховати, — заперечив Президент. — Як і перше, вимагаю зв’язку і зустрічі з кореспондентами, акредитованими в країні. Вимагаю надрукувати спростування про мою, буцімто, загибель.

— Ви помиляєтесь, Президенте, що ви буцімто живі. Ви — мертвий. У результаті теракту. Про це знає вже вся країна. А мертвим ні до чого зв’язок. Як і кореспонденти, акредитовані у країні.

Начальник охорони неквапливо вийшов, акуратно зачинивши за собою двері. І в тій неквапливості й акуратності відчувалася впевненість і сила. Урочисто-траурна симфонія, що линула з приймача, раптово урвалася і диктор скорбним голосом почав зачитувати постанову № 1 новоствореного КНП (комітет національного порятунку) про перехід — у зв’язку з трагічною загибеллю глави держави — до КНП всієї повноти влади, а також про державні похорони загиблого Президента, видатного сина свого народу і всього прогресивного людства. Увічнювалася його пам’ять: його іменем перейменовувалося місто, район у столиці, а також називалися морський та річковий пароплави і ще щось там... Після цього виступав військовий комендант столиці (у них уже є військовий комендант столиці!) і повідомив, що хулігани і різні деструктивні елементи та демократи напали на колону військової техніки (танки та бетеери), що мирно і тихо собі входила в столицю. В результаті хуліганських вчинків є вбиті й поранені — серед хуліганів, серед кримінальних злочинців, п’яних і так званих демократів...

Потім знову заговорив диктор: слід пам’ятати, залякував він, що військовослужбовці згідно з указом не мають права не виконувати

накази вищого командира, а тому хуліганам, демократам та іншим екстремістам, космополітам, націоналістам-сепаратистам і зрадникам батьківщини не рекомендується виходити на вулицю і збиратися в купки кількістю більше трьох чоловік... Далі зачитали список членів державної комісії по похоронах Президента, яку очолив вчорашній віце-президент, котрий сьогодні вже став тимчасово виконувати обов’язки президента країни. Він буцімто заявив на увесь світ, що дуже і дуже сумує у зв’язку із загибеллю Президента, котрий до того ж був його особистим другом.

До самого вечора в переміжку з наказами КНП та військового коменданта столиці лунали симфонії та інші мелодії, здебільшого жалібні, що покликані були розчулити народ "у зв’язку із загибеллю видатного сина країни і міжнародного руху товариша Президента". А тим часом "загиблий в результаті підлого теракту" Президент країни, доживши до вечора, вийшов на лоджію. ("Увага, доповідає третій. Об’єкт вийшов на лоджію. Всім службам приготуватися!..") і глянув на маяк, що все так же лагідно і тихо світився внизу, у невидимому звідси морському порту. Ось його поглинула пітьма. Ось він знову спалахнув, — все так же спокійно, лагідно і затишно. Президент глибоко зітхнув і наче заспокоївся. І хоч віднині він — глава країни — має всього лише маяк, але почувався щасливо. Мати свій маяк, це теж не мало. Загиблий і вже, здається, похований, він все ще жив на зеленій горі у білому будинку над морем, що був оточений кипарисами і спецслужбами і йому — тільки йому одному у всьому світі — щоночі світив маяк. Ось тільки він не знав, скільки йому, вже мертвому, але ще живому залишилося жити?

Зненацька маяк засвітився яскравіше і чомусь наче ближче... ще ближче. І тут Президент побачив, що від маяка і на гору до білого будинку, долаючи пітьму ночі й чорноту кипарисів, летить зелений промінь — наче посланець інших світів. Ще трохи і він досягнув лоджії, на якій стояв Президент, і застиг біля його ніг. Президент все зрозумів і, не вагаючись більше й миті, переступив через фігурну огорожу лоджії і обома ногами став на тонесенький, але такий теплий надійний зелений промінь. Він стояв на ньому, не відчуваючи страху перед висотою, стояв у

повітрі і під його ногами була порожнеча, прірва, на дні якої здіймалися дахи і гострі верхівки кипарисів.

— Увага, увага! Доповідає третій! — почулося внизу підсилене динаміком. — Об’єкт нуль один втікає з лоджії. Об’єкт нуль один вже знаходиться в повітрі. Негайно вжити крайніх заходів згідно з вказівкою компете... е-е... органів. Вогонь відкривати тільки на поразку — тим більше, що об’єкт нуль один вже давно мертвий і вже давно похований у центрі столиці.

Президент відпустив поручень огорожі і, злегка балансуючи для рівноваги руками, пішов по зеленому променю, як по тонкому льоду. І тієї ж миті хтось квапно скомандував:

— Приціл нуль-п’ять! Вогонь!..

Президент, все так же злегка балансуючи руками для рівноваги, неспішно йшов зеленим променем, йшов над бетеерами, що надсадно гарчали внизу, над брязканням зброї й панічної метушні охоронців, йшов на зелене світло маяка, що манив його до себе, підбадьорював, лагідно нашіптуючи йому: "Не бійся, ти вже мертвий, а мертві смерті не бояться. Йди до мене і я тебе порятую..."

Зненацька вдарили автомати, вогняно-червоні сліди трасуючих куль з різних боків потяглися до Президента і прошили його наскрізь.

— Стовідсоткове попадання! — вигукнув хтось унизу задоволено. — Жодна куля не пропала задарма — нас чекає премія за відмінну роботу та економію матеріальних ресурсів.

Але Президент не впав, як того всі чекали.

Він навіть не хитнувся.

Прошитий наскрізь автоматними чергами, він все так же злегка хитаючи розпростертими руками, неспішно, але впевнено йшов зеленим променем рятівного маяка. Він ішов високо над містом, над дахами й деревами, а по ньому все били і били автомати і до нього з усіх боків летіли вогняно-червоні трасуючі черги і гарячі кулі наскрізь його прошивали. Але він все одно вперто йшов до своєї мети і тільки стривожено думав: скільки йому — вже мертвому і врочисто похованому за державний рахунок — ще залишилося жити? Чи встигне здійснити задумане? То скільки? Скільки, бо в країні, яку він так і не зміг повернути в лоно цивілізації, було все навпаки і мертві — ще сяк-так могли жити, а ось живим не було життя.